



РЕПУБЛИКА СРПСКА

ВЛАДА

ГЕНДЕРЦЕНТАР – ЦЕНТАР ЗА ЈЕДНАКОСТ И РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

Адреса: Вука Караџића 4, 78000 Бања Лука, Република Српска

Тел:+387 (0)51 247 427, 247 428; Факс:+387 (0)51 247 590; e-mail: protokol@gc.vladars.net

Број: ГЦ-01-053-24/22

Датум: 18.10.2022. године

Истиномјер Зашто не

ПРЕДМЕТ: Одговор, доставља се

Поштована,

Имајући у виду обавезе према Конвенцији Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и у породици, Влада Републике Српске је заузела став да се Конвенција у Републици Српској примјењује директно, чиме се обавезала на предузимање законодавних и других мјера ради осигурања правног, институционалног и организационог оквира за спречавање и сузбијање насиља над женама укључујући насиље у породици, заштиту жртава насиља, те кажњавање учинилаца насиља. Република Српска је активности на спровођењу Конвенције започела непосредно по њеном усвајању, усаглашавањем Закона о заштити од насиља у породици са стандардима из Конвенције, а потом и доношењем Кривичног законика у 2017. години. Године 2016, Влада Републике Српске је, у складу са обавезама из Конвенције, именовала Гендер центар Републике Српске као Координационо тијело задужено за примјену и праћење примјене Конвенције. Такође, Влада Републике Српске је 2018. године Закључком констатовала да нема уставног основа за оснивање Одбора за праћење спровођења и извјештавања по Истанбулској конвенцији и фемициду који је иницирала Агенција за равноправност полова БиХ, те Гендер центар РС није именовao чланове/чланице у овај одбор. Гендер центар Републике Српске директно проводи све активности у сарадњи са надлежним министарствима у Републици Српској.

Измјенама и допунама Закона о заштити од насиља у породици из 2019. године, у Републици Српској је подигнута је заштита жртве на виши ниво, а свако дјело насиља у породици дефинисано је као кривично дјело, чиме је извршено додатно усклађивање са Истанбулском конвенцијом. Законом су, поред наведеног, по први пут успостављени одређени институти попут права на лице од повјерења, процјене ризика, усвајања локалних протокола и формирања група за координацију и сарадњу на локалном нивоу, обавјештавање жртве о свим правима у првом контакту са институцијама, хитност у поступању и др.

Кривично-правна регулатива родно заснованог насиља је, након ступања на снагу Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/17) успостављена на новим принципима и стандардима који своје упориште имају у Конвенцији Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици. Обим кривичноправне заштите је проширен јер су уведена нова кривична дјела, као што је то нпр. кривично дјело Генитално сакаћења жена, Прогањање, Принудна стерилизација, Принудни брак, а поједина кривична дјела су мање или више, измијењена. Наведене измјене су извршене у циљу стварања оптималног нормативног оквира за заштиту жртава свих облика родно заснованог насиља.

Даља усклађивања са Конвенцијом су вршена у области бесплатне правне заштите, па тако је у Републици Српској усвојен Закон о остваривању бесплатне правне помоћи у Републици Српској који предвиђа да право на бесплатну правну помоћ по критеријуму личног својства или статуса пред надлежним органом, без обзира на утврђене финансијске критеријуме, имају и жртве насиља у породици којима се даје приоритет при одобравању бесплатне правне помоћи у односу на другог подносиоца захтјева у брачним и породичним поступцима. Такође, Законом о социјалном становању Републике Српске из 2019. године су такође препознате, као посебно рањиве категорије, жртве насиља у породици којима ће се дати предност приликом додјеле стамбене јединице на коришћење уколико лица која имају право на социјално становање имају једнак број додијељених бодова.

Стратегијом за сузбијање насиља у породици Републике Српске (2020 - 2024. година) наставља се процес јачања правног, институционалног и организационог оквира за превенцију и сузбијање насиља у породици, те подршка и помоћ жртвама Републици Српској. На годишњем нивоу Влада Републике Српске усваја Акцион план за спровођење Стратегије, у чијој изради учествују све надлежне институције и невладине организације.

С обзиром да Стратегијом нису обухваћени сви облици насиља над женама, у циљу исправљања тог недостатка, Гендер центар Републике Српске је координисао израду и имплементацију првог Акционог плана за спровођење Истанбулске конвенције у Републици Српској, како би се додатно осигурала директна примјена Конвенције на подручју Републике Српске.

У циљу унапређења и јачања међусобне сарадње надлежних органа и институција у заштити, помоћи и подршци жртвама насиља у породици и координисаног одговора на сузбијању и спречавању понављања насиља, током 2022. године потписан је и Општи протокол о поступању у случајевима насиља у породици у Републици Српској, чији су потписници Министарство правде, Министарство унутрашњих послова, Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство просвјете и културе и Министарство породице, омладине и спорта.

Кад је у питању спречавање и сузбијање сексуалног насиља, важно је нагласити да је Република Српска усвојила Стратегију за унапређење сексуалног и репродуктивног здравља у Републици Српској (2019-2029. године), чији је један од главних циљева унапријеђен клинички менаџмент у случајевима насиља, са посебним освртом на случајеве силовања, укључујући ванредне ситуације. Поред тога, током 2021. године

Гендер центар Републике Српске је извршио мапирање доступних услуга у случајевима сексуалног насиља у Републици Српској, након чега је израђен и усвојен Протокол о поступању и сарадњи у случајевима сексуалног насиља у Републици Српској.

С обзиром на све напријед наведено, може се рећи да је законодавни и стратешки оквир на једном високом нивоу, с тим да примјена неријетко и даље представља изазов. Гендер центар Републике Српске у сарадњи са другим надлежним институцијама организује обуке за различите субјекте заштите које имају за циљ да унаприједи одговор институција на родно засновано насиље. Па тако смо у сарадњи са Факултетом политичких наука Универзитета у Бањалуци и Управом за полицијско образовање, успјели да уврстимо одређене садржаје из Конвенције у наставне планове и програме наведених образовних установа.

Не смије се занемарити ни допринос женских невладиних организација, нарочито оних које воде сигурне куће за жртве насиља у породици и СОС линије, Будућност из Модриче, Удружене жене из Бањалуке и Лара из Бијељине, у свакодневној борби за спречавање и сузбијање насиља над женама и у породици.

Када су у питању подаци о убијеним женама, као и свим другим облицима насиља над женама, сва кривична дјела, као и дјела прекршаја, се уредно евидентирају од стране Министарства унутрашњих послова Републике Српске, па тако и сви облици насиља у којима су жене жртве. Подаци све воде не само у квантитативном него и у квалитативном смислу, па су тако из статистике МУП-а доступни подаци и о односу жртве и учиниоца.

Гендер центар Републике Српске има континуирану сарадњу са свим надлежним министарствима и свим субјектима заштите, те у складу са мандатом редовно прикупљамо и обрађујемо податке о родно заснованом насиљу, те извјештавамо ГРЕВИО комитет према њиховој динамици праћења примјене Истанбулске конвенције. У складу са препорукама ГРЕВИО комитета у Републици Српској се планирају наредне активности.

Како је наведено у Вашем допису, у кривично правном смислу термин фемицид није уврштен као правни термин у наш систем, али се сам појам фемицида истражује и прати са различитих аспеката.

МУП РС је у сврху прикупљања и обраде података Гендер центру Републике Српске доставио податке за период од 5 година, 2016-2020, а које се тичу убиства жена тј. извршеног фемицидног кривичног дјела.

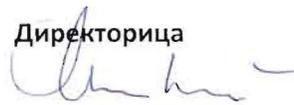
Табела. Преглед смртно страдалих особа женског пола као посљедица извршених убиства за период 2016 - 2020. године

рб	Број смртно страдалих особа женског пола код извршених	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1	КД Тешко убиство	1	3	-	-	1
2	КД Убиство	3	1	1	1	2
3	КД Убиство дјетета при порођају	1	1	-	-	-
4.	КД Насиље у породици са смртном посљедицом	-	-	-	1	-
5	Убиство и самоубиство ¹	3	2	1	3	1
	Укупан број жртава - жена	8	7	2	5	4

Такође важно је поменути и да Републички завод за статистику Републике Српске, с циљем промовисања гендер статистике широком кругу корисника, још од 2003. године објављује публикације гендер статистике. Публикација је обогаћивана и унапређивана током година и данас представља јединствено издање које приказује податке важне за разумијевање и праћење промјена везаних за питања једнакости и равноправности жена и мушкараца. Једно од поглавља носи назив Насиље и криминалитет, у којем су родно разврстани подаци о свим облицима кривичних дјела, па чак и подаци трећег нивоа праћења, како то налажу минимални стандарди Савјета Европе, односно подаци о исходу пријављених случајева.

Републике Српска, у њено име Гендер центар Републике Српске ће у складу са уставним надлежностима и сарадњом са надлежним министарствима наставити радити на унапређењу свих стандарда и механизма на превенцији и сузбијању било ког облика насиља над женама.

С поштовањем,

Директорица


мр Мирјана Лукач

¹ У овим случајевима радило се о томе да је извршилац - мушкарац починио убиство особе женског пола, а потом је извршио самоубиство.